

DÉLMAGYARORSZÁG

77. évfolyam, 187. szám
1987. augusztus 10., hétfő

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint
Ára: 1.80 forint

Illés szekere

Magánügyel kezdem mondandóm, de közügy lesz belőle, higgyék el! A történet 1985 telén kezdődött, amikor két fiatal „elkövető” besurrant lakásunkba és magához vett néhány dolgot, köztük egy személyes tárgyat is: nászajándékba kapott, égszínké Sharp magnórádiókat. Az, hogy a szerkesztőség kis japán riportermagnója is eltűnt, már csak annyiban izgatott, hogy benne volt egy szalag, rajta egy órányi beszélgetés, amiből interjút kellett volna készítenem.

Senki se vádoljon a köztulajdon hanyag kezelésére való hajlammal, mert hisz a riportermagnó már nagyon elaggott, ütött-kopott volt, a legfeszesebb szalag is csak vinnyogott benne. Így hát a Sharpért szoritottunk odahaza, s szurkoltunk a nyomozóknak. Istenem, milyen szeretetre méltóak tudnak lenni a rendőrök! Hát még, ha sikeres nyomozást visznek véghez. Örömmel siettem a rendőrségre átvenni a meglelt tárgyakat, de fáradtan, törődötten utaztam Gyulára — a lebukás helyszínére —, ahol a szükséges rosszra, a tárgyalásra került sor.

Az idő múltával az emlékezet bugyraiban egyes történetek, részek fénylőbbek lesznek, míg másokat elhomályosít az egészségóvó feledés. Így vagyok én ezzel a bírósági tárgyalással is. Csak a várakozással eltöltött hosszú-hosszú percekre emlékezem, és maga az érdemi munka, az „elkövetővel” való találkozás már csak pusztán tény, árnyalatlan fogalmi körülmény. Látom, ahogy ülök a meleg, levegőtlen bírósági folyosón, mellettem tanúk ülnek és álldogálnak, aktatáskás ügyvédek sutyorognak rosszarú biciklitőlva-jokkal. „Késik az Illés”, néz órájára a cigarettázó férfi, körülötte az egész család: asszony, após, sógor és jó néhány gyerek.

Illés az én emberem. Ő volt az egyik, aki besurrant hozzánk. A másik — szakszerűen szólva — a gyermekkorú bűntárs, aki ellen nem indítható büntető eljárás, hiszen még 14 sincs. A folyosó végén föltűnik Illés, zajos a fogadtatás. Kis testvére mellett furakszik, tászkám villámzárat próbálja elhúzni, de most résen vagyok. A vékony fiú alkalomhoz illoen öltözködött: Casucci farmer, edzőcipő, Columbia University föliratú póló és baseballsapka. Mellette egyenruhája színénél is szürkébb a bévés kísérő. Bemegy a fiú a tárgyalóba, anyuka és apuka összenéz: „milyen jól néz ki az Illés!”

Idáig pereg hiánytalanul emlékezetem filmje, azután vágás következik és valahol ott ragasztották újra össze, ahol a fiú elsírja magát. A bírónő anyagi türelemmel és nagy pedagógiai érzéssel hallgatja végig a vádolt kálváriáját. Ot ugyanis előbb a család vetette ki magából, majd a társadalom, neki még egy szelet vajás kenyeret sem kent az anyja. És ha azt írja róla a nevelőintézet igazgatója, hogy kötekedő, agresszív lény, akkor csak azt mondhatja, hogy az igazgató hazudik, mert nem szereti őt.

Az első tárgyaláson nem született ítélet, valamilyen formai akadály toltat a folyamat elé. Később értesítést kaptam a büntetés mértékéről, de már nem emlékszem, hogy mennyit róttak ki. Talán az egész kellemetlen história a feledés nagy puha radírja alá kerül, ha nem olvasom a minap egyik lapunk híradását. Az állt benne, hogy Makón egy hetvenkilenc esztendősnit két betörő késsel kényszerített arra, hogy oadaadj keveske pénzt. Az egyik támadó az én Illésem volt. A másiktól meg ennyi híradás szól: szökésben lévő gyermekkorú társát nagy erővel keresi a rendőrség. Összeállt tehát újra a nagy kettős.

Kínálja magát a hétköznapi bölcsélet: aki egyszer a bűnözés útjára lép, az onnan már sohasem tér le. Az én Illésem is mit tudott hát kezdeni börtönből szabadult sas lelkével? Visszadugta a kalickába. Előbb volt a többszörösen hátrányos helyzetű familia, a kulturális alultápláltság, azután a nevelőtthon, majd az első néhány börtönhónap. Most biztosan évek következnek, majd megerősödve, a bűnözés iskoláját alaposan kitanulva jöhet a végzetes nagy dobás: késelés vagy betöréses lopás, gyilkossággal. Fájóan tiszta a képlet.

Soha rendőrségi hír nem ütött annyira szíven, mint az Illésék tetteről hirt hozó. A magnólopáskor még fiatalokúnak számított, most az ezt jelölő f. k. már nem szerepel a nyomozati anyagban, a periratokban. Nagykorú bűnöző lett. Eszembe jut a sírása is, amit dühödten kimódoztak gondoltam. Ma már azt is vélem, hogy ha számítás is indította el a könnyeket, igazi fájdalom görgette végig az arcán, mert nem lehet velejeig romlott egy tizenéves nagykamasz. Elhihettem önmagának — mert tény —, hogy ő valójában a társadalom margóján él. Születésével, a családi környezettel szinte erre a helyre, sorsra predestinálódott, s magatartására egyre szigorúbb szankciók lesznek a válaszok.

Itt, most egy másik dolgozat határára értünk. Ennek a hazai börtönhelyzetről, a büntetésvégrehajtás pedagógiai eszközeiről és lehetőségeiről kellene szólni. Túlzás nélkül állítható, hogy ingoványos terület ez. Ideérve mondhatom: réges-régen a sárba rekedt Illés sorsának szekere. És a kerekek egyre mélyebbre merülnek.

Dluszlus Imre

A határ átkelő, nem parkoló

Kondor,
az okos segítő

Röszkén jártam pénteken este. Autó autó hátán. Néhány csomagtartóba egy gombostű sem férne. Sokból „ajándékok”, születésnap kedvcsinálók kerülnek elő. A vámhivatal egyik szobája italraktár — ideiglenesen. Csak Metaxából volt annyi, hogy egy kisebb kocsmá két-hetes forgalmát fedezné... „Révkalauzom” Dömötör István őrnagy, a vámhivatal parancsnoka.

— Hol tart a nyári csúcsgorgalom, mikor kezdődött?

— A tanítási idő befejezte jól érzékelhető nálunk. Június vége felé ugrásszerűen szaporodnak az autók. Azt meg kell jegyezni, hogy az elmúlt évhez képest jelentősen csökkent a magyar utasforgalom. Zömében külföldiek utaznak a bolgár és a jugoszláv tengerpartra. Vásárolni is kevesebb hazánkba megy át Jugoszlávia-ba. A szűk pénztárca nem engedi meg, hogy „kiugorjanak” Szabadkára egy pár cipőért, hiszen az itthoni árakhoz képest kint ez egy-kétszáz forinttal többbe kerül.

— Gyors, jól szervezett a vámkezelés. Hogyan sikerült elérni, hogy valóban pár perc alatt mehet tovább az utas?

— Mindenekelőtt úgy, hogy tisztjeink odamennek

Szerintem kétféle forgalom van a határon: az egyik a piacoálás, a másik a rokonlátogatás vagy turistáskodás. Az előzővel nem értek egyet, persze azért nem, mert három szappanért, egy zacskó Vegetáért és egy üveg konyakért, netán csokoládéért hat ökor sem húzna át Horgoson. Tudom, most mondják: én vagyok ostoba. Mindegy, vállalom. Az általam felállított második kategória viszont szimpatikus. Ritkán látott szeretteinkkel jó találkozni, s nekem az egyik legfelemelőbb érzés idegen országok tájait megcsodálni, ismerkedni emberekkel, szokásokkal, nyelvekkel. Volt szerencsém jó néhány országot bebarangolni, és évtizedek múltán is tisztán jelenik meg emlékezetem fotóin Helsinki vagy Rovaniemi, Uppsala vagy Telemark hegyvidéke, de jól látom Andersen házát, a legendás Kromborg kastélyt, a világörököt, a mauzóleumot, a tengereket, az Adriát. Sokan — tisztelet a kivételnek — meg azt tudják, hol, melyik utcában hány négyzetméteresek a kirkatok.

az érkezőkhöz, munkájukat ott végzik. A vámiroda, a pénzváltó szinte az autók közé épült. Az átkelő végül is nem autóparkoló és az idő mindenkinek pénz.

— Rengeteg kamiont is látok. Ez többletmunka? — Igen. Naponta 200—250 szerelvény „jön-megy” nálunk. Figyelni kell ezekenél, mert sok túlsúlyos, gyakran itt váltanak vizumot, várakozniok kell állat- vagy növényellenőrzésre is.

— Emeljen ki néhány árut, amit vámentesen hozhatunk be.

— Személyenként és fajtánként egy irhabunda, ha annak belföldi értéke nem haladja meg a 10 ezer forintot. Nem érdemes eldugni az ennél drágábbat sem mert csak a 10 ezer fölötti

összeg után kell fizetni 30 százalékos vámot. Megemlítem még, hogy mindössze 15 százalék a vám a saját célra vásárolt számoló- és számítógép, VHS rendszerű videomagnetofon és tartozékai, a barkácsgépek után.

Beszélggettünk még arról is, hogy kamerák közvetítik monitorokra a képet az esetleges torlódásokról. Így azonnal tudnak intézkedni. Az autókát besorolják az üresen maradt sávokra. Megtudtam, hogy hétköznapi tízezernél többen, hétvégeken húszezren lépik át a határt. A vámentes áruról annyit még: tisztaszeszt behozni tilos, égetett szesz-ből egy liter, a kishatárfor-galomaon csak fél liter hozható be 16 éven felülieknek.

A határon zömében lengyeleket láttam. Akadt néhány görög, török, olasz és jugoszláv autó is. Sajnos karambolos kocsikkal is találkozom szép számmal.

Tompa orral gurul a pult-hoz egy magyar rendszámú Dacia.

— Megértem, ha ideges, de mégis megkérdezem: elmondja mi történt és a nevét leírhatom a Délmagyarországban?

— Burgasz közelében blokkolt egy autó, sajnos (Folytatás a 3. oldalon.)

Ami szép, az...

Egyszerű az oka, hogy néhány kép erejéig visszatérünk arra az új óvodára, amit augusztus elején adtak át Bordányban. A hivatkozási alap egyszerűen az, hogy: szép. Szegényes időkét élünk, mégis, a kiskunhalasi tervező szövetkezet Varga Mihály vezette tervezőcsoportjának sikerült nemcsak szép, hanem funkcionálisan is kiváló épület megálmodnia. S hogy e tervek meg is valósulhattak, abban a vállalatok és társadalmi munkások egyaránt segítettek.

Somogyi Károlyné felvétele

